

สมรรถนะอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย
Competency Levels of Nursing Instructors in Thai Private Higher Education
Institutions of Thailand

เกศรินทร์ คำมาวงศ์¹, กาญจนา ศรีสวัสดิ์^{2*}, ทวีศักดิ์ กลีผล³

Ketsarin Khammawong¹, Kanjana Srisawad^{2*}, Taweesak Kasiphol³

¹นักศึกษานักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

²สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ³คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

^{1,2}School of Nursing, Sukhothai Thammathirat Open University

³Faculty of Nursing, Huachiew Chalermprakiet University

(Received: October 12, 2024; Revised: May 6, 2025; Accepted: May 9, 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนามีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาระดับสมรรถนะอาจารย์พยาบาล และ 2) วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันสมรรถนะอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย กลุ่มตัวอย่าง คือ อาจารย์พยาบาลที่ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย จำนวน 237 คน สุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 7 ข้อ และ 2) แบบวัดสมรรถนะอาจารย์พยาบาล จำนวน 113 ข้อ มีความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่าง .60 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .99 รวบรวมข้อมูลด้วยการตอบแบบสอบถามแบบออนไลน์ ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึง เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2567 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผลการวิจัย พบว่า

1. สมรรถนะอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.27$, $SD = 0.46$)

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันสมรรถนะอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ (1) การใช้ทฤษฎีและหลักการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ (2) การออกแบบหลักสูตรและการนำไปใช้ (3) การปฏิบัติการพยาบาล (4) การวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์ (5) การสื่อสาร การประสานงาน และการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กร (6) กฎหมาย จริยธรรม และความเป็นมืออาชีพ (7) การติดตามและประเมินผล และ (8) การบริหารจัดการและภาวะผู้นำ พบว่า โมเดลสมรรถนะอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยมีความสอดคล้องกับข้อมูล พิจารณาได้จากค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 22.924 องศาอิสระ (df) เท่ากับ 15 ค่าสถิติไคสแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) เท่ากับ 1.528 ค่าโอกาสความน่าจะเป็น (p -value) เท่ากับ .086 ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ .047 และค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือ (RMR) เท่ากับ .006 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ .976 และค่าดัชนีระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ .943

ดังนั้นผู้บริหารของสถาบันการศึกษาทางการพยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาสมรรถนะอาจารย์พยาบาลในด้านการออกแบบหลักสูตรและการนำไปใช้ ด้านการปฏิบัติการพยาบาล และด้านการบริหารจัดการและภาวะผู้นำ เนื่องด้วยเป็นสมรรถนะที่มีความสำคัญในลำดับต้น ๆ

คำสำคัญ: สมรรถนะอาจารย์พยาบาล การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน สถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย

*ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: kanjana.sri@stou.ac.th)

Abstract

This descriptive research aimed to 1) examine the competency levels of nursing instructors and 2) analyze the confirmatory components of nursing instructor competencies in private higher education institutions in Thailand. The sample consisted of 237 nursing instructors working at private higher education institutions in Thailand, selected through multistage random sampling. The research instruments included 1) a personal information questionnaire with 7 items and 2) a nursing instructor competency scale consisting of 113 items, that were found with content validity indices (IOC) ranging from 0.60 to 1.00, and a reliability coefficient of 0.99. Data were collected via an online questionnaire from February to June 2024. Data analysis involved descriptive statistics and confirmatory factor analysis. The results showed as follows.

1. The overall competency level of nursing instructors in private higher education institutions in Thailand was high ($M = 4.27$, $SD = 0.46$).

2. The confirmatory factor analysis identified eight competency components of nursing instructors in these institutions: 1) application of adult learning theories and principles, 2) curriculum design and implementation, 3) nursing practice, 4) research and empirical evidence, 5) communication, coordination, and inter-organizational collaboration, 6) legal, ethical, and professional standards, 7) monitoring and evaluation, and 8) management and leadership.

The proposed competency model showed good fit with the data, indicated by chi-square (χ^2) = 22.924, degrees of freedom (df) = 15, relative chi-square (χ^2/df) = 1.528, p-value = 0.086, root mean square error of approximation (RMSEA) = 0.047, root mean square residual (RMR) = 0.006, goodness-of-fit index (GFI) = 0.976, and adjusted goodness-of-fit index (AGFI) = 0.943.

Therefore, administrators of nursing education programs at private higher education institutions in Thailand can utilize these findings to plan the development of nursing instructor competencies, especially in curriculum design and implementation, nursing practice, and management and leadership, as these areas are among the most critical competencies.

Keywords: Nurse Educators' Competencies, Confirmatory Factor Analysis, Thai Private Higher Education Institutions

บทนำ

การจัดการศึกษา โดยเฉพาะทางการพยาบาลจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อตอบสนองต่อทิศทางการดูแลสุขภาพที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา รวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยีทางการแพทย์ (Sarakettrin, Rongmuang, & Chantra, 2019) ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของประชากร (Kitphan, 2018) และความต้องการที่ซับซ้อนในการดูแลสุขภาพของผู้รับบริการ (Roongruangsri & Sngounsiritham, 2015) ทำให้สถาบันการศึกษาทางการพยาบาลต้องมีการปรับตัว เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาพยาบาลในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นสมรรถนะของอาจารย์พยาบาลจึงมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาล

สมรรถนะอาจารย์พยาบาล เป็นความสามารถตามมาตรฐานของบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ ซึ่งจำเป็นในการปฏิบัติงานของอาจารย์พยาบาลเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพ และสะท้อนถึงความรู้ ทักษะ และเจตคติเชิงวิชาชีพพยาบาลที่เหมาะสม (World Health Organization [WHO], 2016) จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า สมรรถนะอาจารย์พยาบาลในต่างประเทศอยู่ในระดับต่ำหรือปานกลาง (Hababeh & Lalithabai,

2020; Sebach, 2022) และจากการศึกษาในไทย อาจารย์พยาบาลมีความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะด้านความรู้ และทักษะการสอนมากที่สุด หากอาจารย์พยาบาลมีสมรรถนะไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสม ก็จะมีผลเชิงลบโดยตรง ต่อสมรรถนะของนักศึกษาพยาบาล (Turner, Charoensuk, Bormann, & Sawaengdee, 2019) ดังนั้น อาจารย์พยาบาลจึงจำเป็นต้องพัฒนาสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแต่ละแห่งมีรูปแบบการดำเนินงานที่แตกต่างกันตามศักยภาพและความพร้อม ของสถาบัน มีอิสระในการบริหารและจัดการการศึกษา (Kwanmueang, 2021) แต่มีสิ่งที่คล้ายกัน อาทิ การขาดแคลน งบประมาณสนับสนุนจากรัฐ ทำให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องแบกรับค่าใช้จ่ายที่มากกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (Phaktoop, Suvararak, & Bungum, 2019) จึงทำให้งบประมาณของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีอยู่อย่างจำกัด กระทั่งต่อการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาสมรรถนะอาจารย์พยาบาล นอกจากนี้สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาด้านคุณภาพของอาจารย์และยังไม่สามารถพัฒนาผลงานวิจัยได้ตามมาตรฐาน (Kerdbanchan & Jarujittipant, 2019; Rugmai, 2015) ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ต้องเผชิญ และเป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จึงมีความจำเป็นที่อาจารย์ พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องมีสมรรถนะที่จำเพาะทั้งในด้านของการบริหารจัดการ การทำวิจัย การจัดการเรียน การสอน และการออกแบบหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและบริบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แต่ละแห่งที่มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตทางการพยาบาลที่มีคุณภาพเทียบเท่ากับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

จากที่กล่าวมาสมรรถนะอาจารย์พยาบาลมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาล อาจารย์พยาบาลจำเป็นต้องพัฒนาสมรรถนะให้ได้มาตรฐานทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัด การศึกษาทางการพยาบาลและสามารถยกระดับผลลัพธ์ของการให้บริการทางด้านสุขภาพ ในปัจจุบันแม้จะมีการ กำหนดสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพจากสภาการพยาบาล (Thailand Nursing and Midwifery Council, 2018) รวมถึงกรอบสมรรถนะวิชาชีพอาจารย์จากกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (Professional and Organizational Development Network of Thailand Higher Education, 2025) แต่ยังเป็นกรอบที่กว้าง และยังไม่ได้ระบุสมรรถนะเฉพาะที่สอดคล้องกับบทบาทของอาจารย์พยาบาล ทำให้จำเป็นต้องมีการศึกษาเชิงลึก เกี่ยวกับสมรรถนะของอาจารย์พยาบาล ผสมกับปัญหาด้านคุณภาพของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสมรรถนะอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย ข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะอาจารย์พยาบาล ประกอบด้วย ดังนี้ 1) การใช้ทฤษฎีและหลักการเรียนรู้ แบบผู้ใหญ่ 2) การออกแบบหลักสูตรและการนำไปใช้ 3) การปฏิบัติการพยาบาล 4) การวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์ 5) การสื่อสาร การประสานงาน และการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กร 6) กฎหมาย จริยธรรม และความเป็นมืออาชีพ 7) การติดตามและประเมินผล และ 8) การบริหารจัดการและภาวะผู้นำ สอดคล้องกับสมรรถนะอาจารย์พยาบาล ขององค์การอนามัยโลก (WHO, 2016) ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะอาจารย์พยาบาล ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตลอดจนผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยที่มีจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาล สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงเกณฑ์มาตรฐานในการพัฒนาบุคลากร วางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนา องค์กรให้มีความก้าวหน้าที่ยั่งยืน สามารถผลิตบัณฑิตที่มีประสิทธิภาพตอบสนองต่อปัญหาด้านสุขภาพและความต้องการ ของผู้ใช้บริการทางด้านสุขภาพในยุคปัจจุบัน

วัตถุประสงค์วิจัย

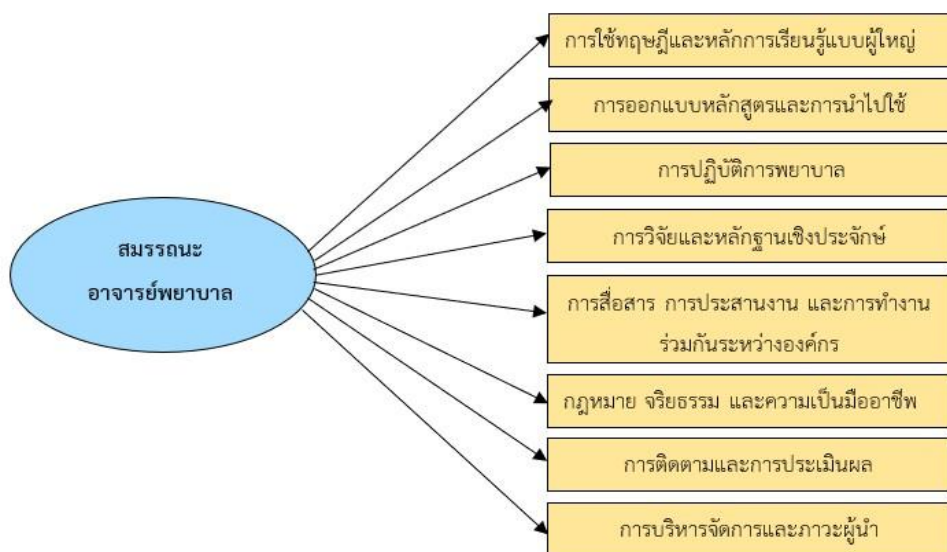
1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย
2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันสมรรถนะอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย

สมมติฐานการวิจัย

องค์ประกอบของสมรรถนะอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

สมรรถนะอาจารย์พยาบาล เป็นความสามารถตามมาตรฐานของบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ ซึ่งจำเป็นในการปฏิบัติงานของอาจารย์พยาบาลเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพ และสะท้อนถึงความรู้ ทักษะ และเจตคติเชิงวิชาชีพพยาบาลที่เหมาะสม ผลการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า สมรรถนะอาจารย์พยาบาลสอดคล้องกับแนวคิดสมรรถนะอาจารย์พยาบาลขององค์การอนามัยโลก (WHO, 2016) ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ดังภาพ 1



ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ อาจารย์พยาบาลที่ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย จำนวน 939 คน (Ministry of Higher Education, Science, Research, and Innovation, 2023)

กลุ่มตัวอย่าง คือ อาจารย์พยาบาลที่ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย มีประสบการณ์ในการสอนทางการพยาบาล อย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป ใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) เริ่มจากการสุ่มสถาบันการศึกษาเอกชนที่ทำการสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตที่มีผู้สำเร็จการศึกษาแล้วและได้รับการรับรองสถาบันการพยาบาลจากสภาการพยาบาลมาร้อยละ 50 ของสถาบันทั้งหมด 24 แห่ง โดยการสุ่มอย่างง่ายแบบการจับฉลากรายชื่อโดยไม่ใส่กลับคืน จับฉลากได้ทั้งหมด 12 สถาบัน หลังจากนั้นใช้กระบวนการสุ่มอย่างง่ายในการสุ่มหน่วยตัวอย่างตามจำนวนของสัดส่วนประชากรของแต่ละสถาบันที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือก จนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนด ใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันที่ควรมี

ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยมากกว่า 200 คนขึ้นไป (Hair, Black, Babin, & Anderson, 2019) การวิจัยครั้งนี้มีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 237 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบไปด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ศาสนา รายได้ การศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และเติมคำจำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบวัดสมรรถนะอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากผลการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่พบว่าสอดคล้องกับแนวคิดสมรรถนะอาจารย์พยาบาลขององค์การอนามัยโลก (WHO, 2016) ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ 1) การใช้ทฤษฎีและหลักการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ 2) การออกแบบหลักสูตรและการนำไปใช้ 3) การปฏิบัติการพยาบาล จำนวน 4) การวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์ 5) การสื่อสาร การประสานงาน และการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กร 6) กฎหมาย จริยธรรม และความเป็นมืออาชีพ 7) การติดตามและประเมินผล และ 8) การบริหารจัดการและภาวะผู้นำ ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) รวมทั้งหมด 113 ข้อ เกณฑ์การแปลผลของสมรรถนะอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย (Buncham, 2017) ดังนี้

4.50 - 5.00	หมายถึง	สมรรถนะอาจารย์พยาบาลอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึง	สมรรถนะอาจารย์พยาบาลอยู่ในระดับมาก
2.50 - 3.49	หมายถึง	สมรรถนะอาจารย์พยาบาลอยู่ในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายถึง	สมรรถนะอาจารย์พยาบาลอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.49	หมายถึง	สมรรถนะอาจารย์พยาบาลอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบวัดสมรรถนะอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยที่สร้างขึ้น ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ความสอดคล้องครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม และได้ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ในแต่ละข้อคำถามอยู่ระหว่าง .60 ถึง 1.00 หลังจากนั้นทำการปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับอาจารย์พยาบาลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจำนวน 30 ท่าน แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปหาคุณภาพของเครื่องมือด้านความเชื่อมั่นตามสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) และได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือทั้งฉบับ เท่ากับ .99

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยหลังจากโครงร่างวิจัยได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมและการวิจัยในมนุษย์ของสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ได้กำหนดไว้ทั้ง 12 แห่ง และได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามออนไลน์ผ่านทางกรสแกนคิวอาร์โค้ดหรือทางลิงค์ Google Form ให้กับผู้ประสานงานของแต่ละสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และขอความอนุเคราะห์ผู้ประสานงานทำการส่งหน่วยตัวอย่างตามจำนวนของสัดส่วนประชากรของแต่ละสถาบันที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือก จนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนด ซึ่งในแบบสอบถามได้มีการชี้แจงในเรื่องของการขอความยินยอม วัตถุประสงค์ในการทำวิจัย วิธีวิจัย และการเก็บข้อมูล

2. หากกลุ่มตัวอย่างยินยอมให้ข้อมูลในการทำวิจัย กลุ่มตัวอย่างทำการตอบแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสามารถทราบผลการตอบทางออนไลน์ที่สร้างไว้ และผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลโดยพิจารณาตามเกณฑ์คัดเข้าและการตอบที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 237 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95 และนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติพรรณนา โปรแกรม SPSS คือ จำนวน และร้อยละ

2. วิเคราะห์ระดับสมรรถนะอาจารย์พยาบาลในสถานศึกษาเอกชนไทย โดยใช้สถิติพรรณนา โปรแกรม SPSS คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ของสมรรถนะอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย โดยการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างองค์ประกอบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น คือ 1) การตรวจสอบความเบ้และความโด่งเพื่อทดสอบการแจกแจงปกติของกลุ่มตัวอย่าง 2) การตรวจสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร โดยใช้สถิติ 2.1) Kaiser-meyer-olkin (KMO) และหากมีค่ามากกว่า .50 แสดงว่าข้อมูลมีความเหมาะสมที่จะสามารถนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบได้ 2.2) Bartlett's test of sphericity Bartlett's test of sphericity หากเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบได้

4. การตรวจสอบความสอดคล้องของสมรรถนะอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยโปรแกรม AMOS เพื่อศึกษาภาพรวมของโมเดลว่าสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เพียงใด ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้ค่าสถิติตรวจสอบ ดังตาราง 1

ตาราง 1 เกณฑ์ในการตรวจสอบความกลมกลืนระหว่างสมรรถนะอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย กับข้อมูลเชิงประจักษ์

ดัชนี	ระดับการยอมรับ
1. Chi-square (χ^2)	χ^2 ที่ไม่มีนัยสำคัญหรือค่า p-value สูงกว่า .05
2. ค่าสัดส่วน χ^2/df	มีค่าไม่ควรเกิน 2
3. ค่า Goodness of fit index (GFI)	มีค่าเข้าใกล้ 1
4. ค่า Adjusted goodness of fit Index (AGFI)	มีค่าเข้าใกล้ 1
5. ค่า Comparative Fit Index (CFI)	มีค่าเข้าใกล้ 1
6. ค่า Standardized root mean square residual (SRMR)	มีค่าเข้าใกล้ 0
7. ค่า Root mean square error of approximation (RMSEA)	มีค่าเข้าใกล้ 0

จริยธรรมวิจัย

วิจัยนี้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้รับการรับรอง เลขที่ 4/2567

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 93.70 มีอายุ 61 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 32.50 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 52.74 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 92.40 รายได้ต่อเดือนมากกว่า 40,000 บาท ร้อยละ 61.60 จบการศึกษาในระดับปริญญาโท ร้อยละ 70.90 และมีประสบการณ์การทำงาน 11 - 15 ปี ร้อยละ 27.40

2. ระดับสมรรถนะอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสมรรถนะอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย (n = 237)

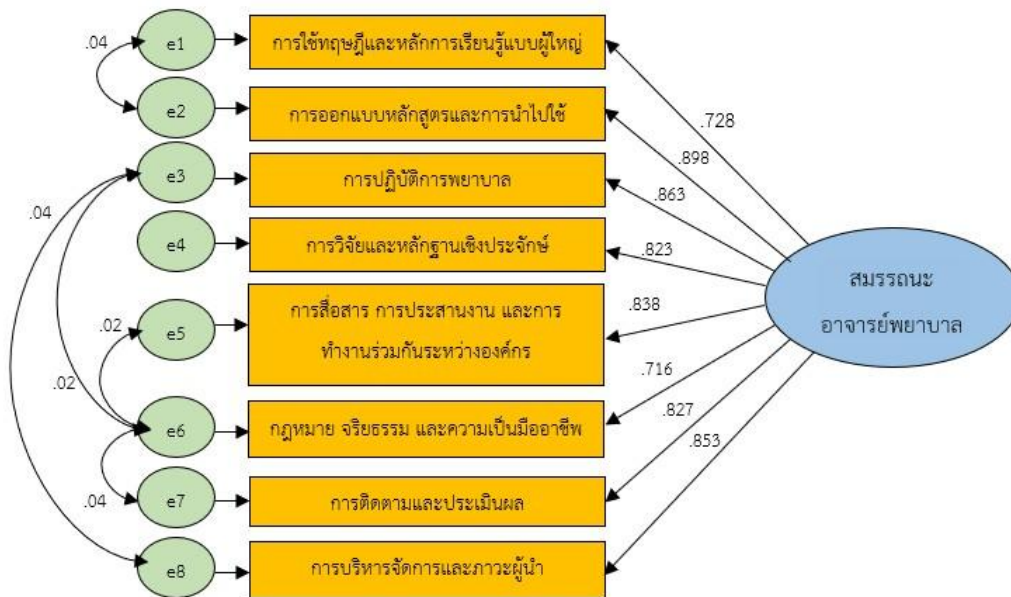
สมรรถนะอาจารย์พยาบาล	M	SD	การแปลผล
การใช้ทฤษฎีและหลักการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่	4.10	0.59	มาก
การออกแบบหลักสูตรและการนำไปใช้	4.19	0.56	มาก
การปฏิบัติการพยาบาล	4.47	0.49	มาก
การวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์	4.07	0.58	มาก
การสื่อสาร การประสานงาน และการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กร	4.33	0.51	มาก
กฎหมาย จริยธรรม และความเป็นมืออาชีพ	4.60	0.39	มากที่สุด
การติดตามและประเมินผล	4.34	0.56	มาก
การบริหารจัดการและภาวะผู้นำ	4.06	0.66	มาก
ภาพรวม	4.27	0.46	มาก

จากตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ระดับสมรรถนะอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ($M = 4.27$, $SD = 0.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านกฎหมาย จริยธรรม และความเป็นมืออาชีพ ($M = 4.60$, $SD = 0.39$) รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติการพยาบาล ($M = 4.47$, $SD = 0.49$) ด้านการติดตามและประเมินผล ($M = 4.34$, $SD = 0.56$) ด้านการสื่อสาร การประสานงาน และการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กร ($M = 4.33$, $SD = 0.51$) ด้านการออกแบบหลักสูตรและการนำไปใช้ ($M = 4.19$, $SD = 0.56$) ด้านการใช้ทฤษฎีและหลักการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ ($M = 4.10$, $SD = 0.59$) ด้านการวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์ ($M = 4.07$, $SD = 0.58$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการและภาวะผู้นำ ($M = 4.05$, $SD = 0.66$)

3. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของสมรรถนะอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่งสมรรถนะอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย

ดัชนี	ผลการวิเคราะห์
1. Chi-square (χ^2) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หรือ ค่า p-value มากกว่า .05	22.924 .086
3. ค่าสัดส่วน χ^2/df มีค่าไม่ควรเกิน 2	1.528
4. ดัชนีความกลมกลืน (GFI) มีค่าเข้าใกล้ 1	.976
5. ดัชนีความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเข้าใกล้ 1	.943
6. ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือ(RMR) มีค่าเข้าใกล้ 0	.006
7. ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของการประมาณค่าความคลาดเคลื่อน (RMSEA) มีค่าเข้าใกล้ 0	.047



ภาพ 2 โมเดลสมรรถนะอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของสมรรถนะอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ 1) การใช้ทฤษฎีและหลักการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ 2) การออกแบบหลักสูตรและการนำไปใช้ 3) การปฏิบัติการพยาบาล 4) การวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์ 5) การสื่อสาร การประสานงาน และการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กร 6) กฎหมาย จริยธรรม และความเป็นมืออาชีพ 7) การติดตามและประเมินผล และ 8) การบริหารจัดการและภาวะผู้นำ และพบว่า ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่งของสมรรถนะอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย พบว่า สมรรถนะอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่า $\chi^2 = 22.92$, $df = 15$, $p = .086$ กล่าวคือ ค่า χ^2 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อีกทั้งค่าดัชนี RMSEA = .047 และ RMR = .006 มีค่าเข้าใกล้ 0 ค่าดัชนี GFI = .976 และ AGFI = .943 มีค่าเข้าใกล้ 1 และ $\chi^2/df = 1.53$ ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 2 แสดงว่า โมเดลสมรรถนะอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย มีความตรงเชิงโครงสร้างในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน สมรรถนะอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยที่มีน้ำหนักองค์ประกอบเรียงตามลำดับ ดังนี้ 1) การออกแบบหลักสูตรและการนำไปใช้ เท่ากับ .898 2) การปฏิบัติการพยาบาล เท่ากับ .863 3) การบริหารจัดการและภาวะผู้นำ เท่ากับ .853 4) การสื่อสาร การประสานงาน และการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กร เท่ากับ .838 5) การติดตามและประเมินผล เท่ากับ .827 6) การวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์ เท่ากับ .823 7) การใช้ทฤษฎีและหลักการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ เท่ากับ .728 และ 8) กฎหมาย จริยธรรม และความเป็นมืออาชีพ เท่ากับ .716 นอกจากนี้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ (R^2) ซึ่งอธิบายของความแปรปรวนของตัวแปร มีค่าตั้งแต่ .512 ถึง .807

การอภิปรายผล

1. สมรรถนะอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากสมรรถนะอาจารย์พยาบาลเป็นความสามารถตามมาตรฐานของบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ สะท้อนถึงความรู้ ทักษะ และเจตคติเชิงวิชาชีพพยาบาลที่เหมาะสม ประกอบกับอาจารย์พยาบาลที่ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 3 ปี และมีการศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นไป สอดคล้องกับการศึกษาของ Turner, Charoensuk, Bormann, & Sawaengdee (2019) ที่ศึกษาสมรรถนะของอาจารย์พยาบาลในประเทศไทย พบว่าอาจารย์พยาบาลในประเทศไทยมีระดับสมรรถนะภาพรวมในระดับมาก และสอดคล้องกับการศึกษาของ Mohamed,

Shazly, & Saad (2018) ที่ศึกษาสมรรถนะของอาจารย์พยาบาลในประเทศอียิปต์ พบว่า อาจารย์พยาบาลมีระดับสมรรถนะภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน เมื่อพิจารณาผลการวิจัยสมรรถนะอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 สมรรถนะด้านกฎหมาย จริยธรรม และความเป็นมืออาชีพ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า อาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงกฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีคุณธรรมจริยธรรม มีความซื่อสัตย์ทางวิชาการ มีความเป็นมืออาชีพในการทำงาน มีความยืดหยุ่นและเคารพผู้อื่น สอดคล้องกับการศึกษาของ Turner, Charoensuk, Bormann, & Sawaengdee (2019) ที่ศึกษาสมรรถนะของอาจารย์พยาบาลในประเทศไทย พบว่า อาจารย์พยาบาลมีสมรรถนะในด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด และ สอดคล้องกับการศึกษาของ Supradith (2019) ที่ศึกษาสมรรถนะของอาจารย์พยาบาลสังกัดสถาบันการศึกษาของรัฐ พบว่า สมรรถนะด้านจรรยาบรรณวิชาชีพอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน

1.2 สมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาล พบว่า อยู่ในระดับมาก เป็นสมรรถนะที่อาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยสามารถสร้างไว้ซึ่งความรู้ทั้งทางภาคทฤษฎีและทักษะทางด้านการปฏิบัติการพยาบาล และสามารถเชื่อมโยงความรู้ในภาคทฤษฎีสู่ภาคปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ดีที่สุดที่เป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับการศึกษาของ Supradith (2019) ที่ทำการศึกษสมรรถนะของอาจารย์พยาบาลสังกัดสถาบันการศึกษาของรัฐ พบว่า อาจารย์พยาบาลมีระดับสมรรถนะในด้านการปฏิบัติการพยาบาลอยู่ในระดับมาก ซึ่งการที่บัณฑิตพยาบาลจะสามารถปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น นอกจากบัณฑิตจะมีความรู้ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติแล้วนั้น บัณฑิตยังต้องได้รับการกำกับดูแลจากอาจารย์พยาบาลที่มีสมรรถนะ และสนับสนุนให้ผู้เรียนนำหลักฐานเชิงประจักษ์และนวัตกรรมมาใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลตามบริบทของการดูแลสุขภาพ เพื่อคงไว้ซึ่งการศึกษาและการปฏิบัติทางการพยาบาลที่มีคุณภาพ

1.3 สมรรถนะด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า อยู่ในระดับมาก เป็นการที่อาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยมีการกำกับติดตามวัด และประเมินผลโปรแกรมการศึกษา หลักสูตร และวิธีการจัดการเรียนรู้หลากหลายวิธีที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สามารถพัฒนาเครื่องมือ/วิธีการประเมินสมรรถนะของผู้เรียนที่ครอบคลุมทั้งในด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย สามารถให้คำแนะนำที่เหมาะสมกับผู้เรียน รวมทั้งประสานความร่วมมือกับผู้ร่วมงานในการพัฒนา บริหารจัดการ ประเมินผลหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ สอดคล้องกับการศึกษาของ Hassan, Mostafa, & Akel (2021) ที่ได้ทำการศึกษาระดับของสมรรถนะอาจารย์พยาบาลในประเทศฟินแลนด์ พบว่า ระดับของสมรรถนะอาจารย์พยาบาลด้านการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับมากเช่นกัน สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลเป็นสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับอาจารย์พยาบาลในการกำกับติดตามการดำเนินงาน และประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อการพัฒนาปรับปรุงโปรแกรม หลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้

1.4 สมรรถนะด้านการสื่อสาร การประสานงาน และการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กร พบว่า อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยมีทักษะในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นทีม และเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและแหล่งฝึกปฏิบัติทางการพยาบาล สอดคล้องกับการศึกษาของ Tuzazon (2016) ได้ศึกษาการประเมินระดับของสมรรถนะของอาจารย์คลินิกในวิทยาลัยพยาบาลของรัฐของประเทศฟิลิปปินส์ พบว่า สมรรถนะของอาจารย์คลินิกในด้านการสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ซึ่งทักษะในการสื่อสารเป็นทักษะขั้นพื้นฐานในการสร้างสัมพันธภาพและความร่วมมือ จึงถือว่าเป็นสมรรถนะที่สำคัญสำหรับอาจารย์พยาบาลในการสร้างเครือข่ายในการให้บริการทางด้านสุขภาพทั้งในระดับพื้นที่ ภูมิภาค และนานาชาติ เพื่อยกระดับมาตรฐานทางด้านวิชาชีพและการจัดการเรียนรู้ทางการพยาบาล

1.5 สมรรถนะด้านการออกแบบหลักสูตรและการนำไปใช้ พบว่า อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นการที่อาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยมีความสามารถในการออกแบบหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตตามหลักการของรูปแบบการศึกษาร่วมสมัย ปรัชญา และหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ดีที่สุดที่ปรากฏในปัจจุบัน สามารถจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการให้เหตุผลทางคลินิกในกลุ่มผู้เรียนที่มีความต้องการในรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน รวมทั้งการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ได้ และสามารถกำหนดเครื่องมือในการกำกับติดตามที่เหมาะสม มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของการศึกษาของ Wanchai, Phrompayak, & Prompuk (2022) ที่ได้ทำการประเมินสมรรถนะอาจารย์พยาบาลของอาจารย์พยาบาลในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า สมรรถนะด้านออกแบบและวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพมีคะแนนอยู่ในระดับมากเช่นกัน ซึ่งสมรรถนะนี้มีความจำเป็นต่ออาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยเป็นอย่างมาก ในการออกแบบหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบันและความต้องการของสังคม รวมทั้งการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการกำหนดอนาคตให้กับวิชาชีพทางการพยาบาล

1.6 สมรรถนะด้านการใช้ทฤษฎีและหลักการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ พบว่า อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นการที่อาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิด ทฤษฎีขั้นพื้นฐาน และหลักการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิชาชีพด้านสุขภาพและการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ สามารถวิเคราะห์ขอบเขตการเรียนรู้ได้ทั้งในด้านของพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทวิชาการที่แตกต่างกันได้ สอดคล้องกับการศึกษา Bownes & Freeman (2020) ที่ศึกษาสมรรถนะอาจารย์พยาบาลคลินิกที่ทำการสอนในมหาวิทยาลัยออนแทรีโอในประเทศแคนาดา พบว่า สมรรถนะอาจารย์พยาบาลในด้านการใช้ทฤษฎีและหลักการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก เช่นกัน และอาจารย์พยาบาลจะต้องเป็นพื้นฐานเพื่อหลักในการผลิตบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพ มีสมรรถนะตรงตามความคาดหวังของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนั้นสมรรถนะด้านการใช้ทฤษฎีและหลักการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่จึงเป็นรากฐานที่สำคัญและจำเป็นสำหรับอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย ในการจัดการเรียนรู้ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่ครอบคลุมทั้งในด้านของพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย

1.7 สมรรถนะด้านการวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์ พบว่า อยู่ในระดับมาก เป็นการที่อาจารย์พยาบาลสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยสามารถที่จะสร้าง สังเคราะห์ และใช้ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง มาปรับปรุงการศึกษา และการปฏิบัติทางการพยาบาล สามารถที่จะพัฒนาและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ รวมทั้งปลูกฝังพยาบาลรุ่นใหม่ให้มีความเป็นนักวิชาการที่รู้จักการสืบค้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Turner, Charoensuk, Bormann, & Sawaengdee (2019) ที่ศึกษาสมรรถนะของอาจารย์พยาบาลในประเทศไทย พบว่า สมรรถนะอาจารย์พยาบาลในด้านการวิจัยและบริการวิชาการอยู่ในระดับมากเช่นกัน แต่อย่างไรก็ตามอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้ให้คะแนนด้านการวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์อยู่ในลำดับรองสุดท้าย อาจเป็นเพราะว่าอาจารย์พยาบาลยังขาดความเชี่ยวชาญในการสร้าง สังเคราะห์ และใช้ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการศึกษาและการปฏิบัติทางการพยาบาล รวมทั้งอาจารย์ยังไม่สามารถที่จะพัฒนาผลงานทางวิชาการและเผยแพร่ได้ตามเกณฑ์ ซึ่งสมรรถนะทางด้านการวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์เป็นสมรรถนะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย เพื่อยกระดับวิชาชีพพยาบาลและให้บริการทางวิชาการแก่สังคม

1.8 สมรรถนะด้านการบริหารจัดการและภาวะผู้นำ พบว่า อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นสมรรถนะที่อาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย สามารถบริหารจัดการงานแบบมีระบบ มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของหลักสูตร ออกแบบพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบันและดำรงไว้ซึ่งเป้าหมายที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนกลยุทธ์ของสถาบัน มีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทความเป็นผู้นำทั้งภายในและภายนอกสถาบัน สอดคล้องกับการศึกษาของ Potchana, Sanrattana, & Suwannoi (2020) ที่ทำการศึกษสมรรถนะในด้านภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนของอาจารย์พยาบาลในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก พบว่า อาจารย์มีระดับสมรรถนะในด้านภาวะผู้นำและการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก แต่อย่างไรก็ตาม ผลงานวิจัยนี้พบว่า สมรรถนะด้านการบริหารจัดการและภาวะผู้นำ มีระดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ในลำดับท้ายสุด อาจเนื่องมาจาก

ยังขาดความร่วมมือในการแสวงหาทรัพยากรสนับสนุนในการพัฒนาอาจารย์พยาบาลอย่างเหมาะสมและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงการมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ควรได้รับการส่งเสริมด้วยเช่นกัน และสมรรถนะด้านการบริหารจัดการและภาวะผู้นำ มีความจำเป็นอย่างมากสำหรับอาจารย์พยาบาลที่ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษาเอกชน เนื่องจากข้อจำกัดของงบประมาณและการแข่งขันระหว่างสถาบันการศึกษา ดังนั้นอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยจึงควรได้รับการส่งเสริมให้มีสมรรถนะในด้านนี้เพิ่มมากขึ้น กระตุ้นให้อาจารย์มีส่วนร่วมในการสรรหาทรัพยากรสนับสนุนในการพัฒนาอาจารย์การบริหารจัดการทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพราะคุณภาพของอาจารย์และความมั่นคงทางการเงินส่งผลโดยตรงต่อความอยู่รอดท่ามกลางการแข่งขันสูงในอนาคตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (Rugmai, 2015) รวมทั้งการสนับสนุนพัฒนาในด้านการมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน เพื่อที่จะผลิตบัณฑิตพยาบาลให้มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ของสภาการพยาบาล

2.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันสมรรถนะอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่งของสมรรถนะอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การใช้ทฤษฎีและหลักการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ 2) การออกแบบหลักสูตรและการนำไปใช้ 3) การปฏิบัติการพยาบาล 4) การวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์ 5) การสื่อสาร การประสานงาน และการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กร 6) กฎหมาย จริยธรรม และความเป็นมืออาชีพ 7) การติดตามและประเมินผล และ 8) การบริหารจัดการและภาวะผู้นำ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดสมรรถนะอาจารย์พยาบาลขององค์การอนามัยโลก (WHO, 2016) และผลการวิจัย พบว่า โมเดลสมรรถนะอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 22.924 ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 15 ค่าสถิติไคสแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) เท่ากับ 1.528 ค่าโอภาสความน่าจะเป็น เท่ากับ .086 ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ .047 และดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือ (RMR) เท่ากับ .006 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ .976 และค่าดัชนีระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ .943 และ 528 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 2 (Whittaker & Schumacker, 2022) แสดงว่าโมเดลสมรรถนะอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Park, Choi, Kim, Kim, Jeon, & Hwang (2022) ที่พัฒนาแบบวัดสมรรถนะหลักสำหรับนักศึกษาอาจารย์พยาบาลคลินิก พบว่า สมรรถนะอาจารย์พยาบาล ประกอบด้วย การใช้ทฤษฎีและหลักการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ การออกแบบหลักสูตรและการนำไปใช้ การปฏิบัติการพยาบาล การวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์ การสื่อสาร การประสานงาน และการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กร กฎหมาย จริยธรรม และความเป็นมืออาชีพ การติดตามและประเมินผล และการบริหารจัดการและภาวะผู้นำ สมรรถนะอาจารย์พยาบาลมีความสำคัญต่ออาจารย์ที่ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากข้อจำกัดในด้านงบประมาณ (Phaktoop, Suvanarak, & Bungum, 2019) การแข่งขันระหว่างสถาบัน (Chaonarin, Chinatongkul, & Chaisirithanya, 2021) กลายเป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยในการปฏิบัติงานและการบริหารจัดการ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และสามารถผลิตบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพได้มาตรฐานตามเกณฑ์ของสภาการพยาบาล มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สอดคล้องกับความต้องการของสังคม อาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยจึงจำเป็นต้องมีสมรรถนะที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน ดังนั้น สมรรถนะในด้านของการบริหารจัดการและภาวะผู้นำ ด้านการสื่อสาร การประสานงาน และการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กร จึงเป็นสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย และจากผลการวิจัยที่พบว่าน้ำหนักองค์ประกอบของสมรรถนะอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยเรียงจากมากไปน้อยตามลำดับ ดังนี้ 1) การออกแบบหลักสูตรและการนำไปใช้ 2) การปฏิบัติการพยาบาล 3) การบริหารจัดการและภาวะผู้นำ 4) การสื่อสาร การประสานงาน และการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กร 5) การติดตามและประเมินผล 6) การวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์ 7) การใช้ทฤษฎีและหลักการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ และลำดับสุดท้าย 8) กฎหมาย จริยธรรม และความเป็น

มีอาชีพ แสดงให้เห็นว่าสมรรถนะในด้านของการบริหารจัดการและภาวะผู้นำ ด้านการสื่อสาร การประสานงาน และการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กร มีความสำคัญสำหรับอาจารย์พยาบาลในลำดับที่ 3 และ 4 อย่างไรก็ตามทั้งสองสมรรถนะนี้ยังไม่มีมีการระบุไว้ในกรอบมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพอาจารย์ของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (Professional and Organizational Development Network of Thailand Higher Education, 2025) เพราะฉะนั้นควรมีการส่งเสริมให้อาจารย์พยาบาลมีสมรรถนะตามแนวคิดขององค์การอนามัยโลก (WHO, 2016) ที่ประกอบด้วย 1) ด้านการใช้ทฤษฎีและหลักการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ 2) ด้านการออกแบบหลักสูตร และการนำไปใช้ 3) ด้านการปฏิบัติการพยาบาล 4) ด้านการวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์ 5) ด้านการสื่อสาร การประสานงาน และการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กร 6) ด้านกฎหมาย จริยธรรม และความเป็นมืออาชีพ 7) ด้านการติดตามและประเมินผล และ 8) ด้านการบริหารจัดการและภาวะผู้นำ เพื่อให้เกิดการจัดการศึกษาทางการพยาบาลที่มีประสิทธิภาพและสามารถยกระดับผลลัพธ์ของการให้บริการทางด้านสุขภาพที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมได้

การนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารทางการศึกษาสังกัดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการประเมินความต้องการ ความจำเป็น และนำไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะในแต่ละด้านของอาจารย์พยาบาล เพื่อสามารถนำผลไปใช้ในการวางแผนในการพัฒนาสมรรถนะอาจารย์พยาบาลในสังกัดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อาทิจำแนกแผนการอบรมทางวิชาการ

2. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยควรมีการส่งเสริมหรือพัฒนาสมรรถนะอาจารย์ในด้าน 1) การออกแบบ หลักสูตรและการนำไปใช้ 2) ด้านการปฏิบัติการพยาบาล และ 3) ด้านบริหารจัดการและภาวะผู้นำ เนื่องจากเป็นสมรรถนะที่มีความสำคัญในลำดับต้น ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้อาจารย์พยาบาลพัฒนาสมรรถนะตามแนวทางขององค์การอนามัยโลก (WHO, 2016) เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาพยาบาลให้มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่ การพัฒนาผลลัพธ์ของระบบบริการสุขภาพให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะอาจารย์พยาบาลอันดับที่สอง เพื่อทดสอบว่าองค์ประกอบย่อยขององค์ประกอบอันดับที่หนึ่งที่ได้รับการยืนยันแล้วนั้นมีความสอดคล้องกับหลักฐานเชิงประจักษ์หรือไม่

2. พัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อสมรรถนะของอาจารย์พยาบาล เพื่อใช้ในการพัฒนานโยบายและแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะได้อย่างเป็นระบบ

References

- Bowens, N. A. and Freeman, M.A. (2020). Clinical nurse instructor competencies: An exploratory study of role requirements. *Quality Advancement in Nursing Education*, 3(5), 1-13.
- Buncham, S. (2017). *Basic Research (10th ed.)*. Bangkok: Suwiriyasarn.
- Chaonarin, P., Chinatongkul, C., & Chaisirithanya, K. (2021). Administrative skills in 21st century of administrators in faculty of nursing under private higher education institution of Thailand. *The Journal of Research and Academics*, 5(1), 113-128. (in Thai).
- Hababeh, M. O., & Lalithabai, D. S. (2020). Nurse trainees' perception of effective clinical instructor characteristics. *International journal of nursing sciences*, 7(3), 285-290
- Hair, J. F., Black, W.C., Babin B.J., & Anderson, R.E. (2019). *Multivariate Data Analysis (8th ed.)*. Hampshire: Annabel Ainscow.

- Hassan, M., N., Mostafa, G. M. A., & Akel, D. T. (2021). Assessment of clinical instructors' competencies in the nursing field. *IOSR Journal of Nursing and Health Science*, 10(2), 36–41.
- Kerdbanchan, C. & Jarujittipant, P. (2019). Factors affecting the quality of Thai private university instructors. *Journal of Social Sciences Srinakharinwirot University*, 22(1), 13-27. (in Thai)
- Kitphan, P. (2018). Aging society in Thailand. *Thai Food and Drug Journal*, 25(3), 4–8. (in Thai)
- Kwanmueang N. (2021). *The Development of Thai Private University's Management According to the Concept of Entrepreneurial University*. A dissertation submitted in partial fulfillment of the requirement for the Doctor of Philosophy in Leadership and Innovation in Educational Administration, Siam University. (in Thai)
- Ministry of Higher Education, Science, Research, and Innovation. (2023). *The Number of Lecturers in Higher Education Institutions for the Academic Year 2022, Second Semester, Categorized by Institution/Faculty/Group of Institutions*. Retrieved December 10, 2023 from https://info.mhesi.go.th/stat_stf.php?search_year=2564&download=7086&file_id=202210121454.xlsx. (in Thai)
- Mohamed, D. L. A., Shazly M., M., & Saad, N. F. (2018). Core competencies of nurse educator at technical institutes of nursing. *Egyptian Journal of Health Care*, 9(4), 110-119.
- Park, H., Choi, E., Kim, G., Kim, Y., Jeon, M., & Hwang, H. (2022). Development of core competency scale for clinical nursing student educators. *J Korean Academic Society Nursing Education*, 28(4), 345-356.
- Phaktoop, M., Suvanarak, T., & Bungum, R. (2019). Job retention of nurse educators in private education institute, Bangkok metropolitan region. *Journal of Nursing and Education*, 12(2). 97-110. (in Thai).
- Potchana, R., Sanrattana. W, & Suwannoi, P. (2020). Adaptive leadership for teachers in Boromarajonani college of nursing under Boromarachanok institute. *Journal of Nursing and Health Care*, 38(1), 187-195 (in Thai).
- Professional and Organizational Development Network of Thailand Higher Education. (2025). *A Request for the Assessment of Nursing Faculty Competencies Aligned with Faculty Development Guidelines Aimed at Promoting the Achievement of Learning Outcomes in Accordance with the Thai Qualifications Framework for Higher Education 2023*. Retrieved April 10, 2025 from <https://surl.li/rdtdfy>. (in Thai).
- Roongruangsri, S., & Sngounsiritham, U. (2015). Nursing faculty: Challenging the personal competency. *Nursing Journal CMU*, 42, 214–220. (in Thai)
- Rugmai, S. (2015). *Development and Trends of Private Higher Education Institutions*. A dissertation submitted in partial fulfillment of the requirement for the Doctor of Philosophy Program in Higher Education, Chulalongkorn University. (in Thai).
- Saraketrin, A., Rongmuang, D. & Chantra, R. (2019). Nursing education in the 21st century: Competencies and roles of nursing instructors. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*. 20(1), 12-20.
- Sebach. A.M., (2022). Psychometric testing of a tool assessing nurse practitioner clinical educator competence. *The Journal for Nurse Practitioners*, 18, 217-220.

- Supradith, B. (2019). Job performance of nursing instructors under the public educational institutions. *The Journal of Boromarajonani College of Nursing Suphanburi*. 2(2). 45-61. (in Thai).
- Thailand Nursing and Midwifery Council. (2018). *Announcement from the Nursing Council Regarding the Core Competencies of Graduates with a Bachelor's Degree, Master's Degree, and Doctoral Degree in Nursing, as well as the Advanced Nursing Training Program Leading to Certification/Authorization Demonstrating Specialized Knowledge and Expertise in Nursing and Midwifery, and Nursing in the Field of Nursing Science*. Retrieved April 24, 2025 from <https://www.tnmc.or.th/images/userfiles/files/112.pdf>.
- Turner, K., Charoensuk, S., Bormann, S. V., & Sawaengdee, K. (2019). Nurse competencies and associated factors in the context of nursing education institutions in Thailand. *Journal of Nursing Division*, 46(3), 1-19.
- Tuzazon, C.M. (2016). Level of competencies of Clinical Instructors of the College of Nursing in a State University in the Philippines: An Assessment. *RET Academy for international Journals of Multidisciplinary Research*, 5(12), 27-34.
- Wanchai, A., Phrompayak, D., & Prompuk, B. (2022). A needs assessment for competency development of nurse educators. *Nursing Forum*, 57(6), 1445–1451.
- World Health Organization. (2016). *Nurse Educator Core Competencies*. Geneva: WHO Document Production Services.
- Whittaker, T. A., & Schumacker, R. E. (2022). *A Beginner's Guide to Structural Equation Modelling* (5th ed.). NY: Routledge.